

Г.А. Зизария ихъз зху
Аҧсны атоурыхтә
тсаарадырратә еилазаара

Историческое научное
общество Абхазии
имени Г.А. Дзидзария

Г. У. С М Ы Р

Еижелану Смыраи Сымсымаи
риашьаратә еилазаара иааркъаңу атоурыхи
урт иахъа изықенныкәо апкарақәеи

Акәа – 2007ш.

**Ауафы ихъзала дхъадырпшвеит,
ижәлала ихцәажәоит.**

Г.А. Зизария ихъз зху
Аҧсны атоурыхтә
тцаарадырратә еилазаара

Историческое научное
общество Абхазии
имени Г.А. Дзидзария

Г . У . С М Ы Р

Еижәлану Смыраи Сымсымаи
риашьаратә еилазаара иааркъаेу атоурыхи
урт иахъа изықәныkeletal апкарақәеи

Атка – 2007 ш.

УДК 94
ББК 63.52 (5 Абх.)
С – 52

Аредактор:

Р.Г. Смыр-Читашева,
а тоурыхтә тцаарадыррақәа ркандидат.

Аброшиура ацәа иану Г.А. Зизария ихъз зху Апсны а тоурыхтә тцаарадырратә еилазаареи еижәлану Смыраи Сымсымаи ргерби рбираки үхит

Мықәба 3.Кө.

С-52 Смыр Г.У. Еижәлану Смыраи Сымсымаи
риашьаратә еилазаара иааркъаेу
а тоурыхи урт иахъа изықәнүкәо
апқарақәеи. – Ақәа, 2007. – 19 д.

Ари аброшиура ақны иарбоуп еижәлану Смыраи Сымсымаи риашьаратә еилазаара иаазыркъаеу а тоурыхи урт иахъа изықәнүкәо апқаррақәеи.

Аброшиура рхы иадырхәарц рылшоит еижәлану Смыраи Сымсымаи реипш аижәланқәа рнапхгаратә гәыпкәа русурае, апсуареи апсуа желақәа ринститути ирызәлымчау ацараваа, изтаху зегъы.

© Смыр Г.У., 2007 ш.

Аредактор лықнытә

Афилософиятә тцаарадыррақәа ркандидат, афилософиятә кафедра адоцент, а тоурыхтә тцаарадыррақәа рдоктор, аңынцьтә тоурых акафедра апрофессор, арцаоратә таразы Жәларбжъаратә а тцаарадыррақәа ракадемия академик Григори (Гаруашьбеи) Уаҳайд-ида Смыр Америка, Апсны, Нхың Кавказ, ақалақъқәа Москва, Ростов, Санкт-Петербург, Ставрополь ухәа ретәи ацараваа дүкәа хәшьара ҳаракыла ирыдыркылаз Г.У. Смыр и тцаарадырратә усумтакәа ирылоуп еижәлану Смыраи Сымсымаи рызбахә ахъхәоу чыдала дара ирызкуи. Урт инарылукаартә икоуп:

1. Апсуаа рхақәитхәцреи ратеизми рызцаарақәак. – Ақәа, 1974.- 84 д.
2. Анаукеи а тоурыхи ирцәыхароу статиак азы ажәақәак // Агазет «Апсны». – Ақәа, 1992. – Март 10.
3. Апсуа жәларқәа рытцааразы идыртөу // Агазет «Апсны». – Ақәа, 1992. – Иуль 14.
4. Апсуа жәларқәа ихадароу рчыдарақәа. – Ақәа, 2000. – 135 д.
5. Об основных особенностях этнически абхазского происхождения фамилий // Проблемы региональной ономастики. Материалы 2-й межвузовской научно-практической конференции. – Майкоп: АГУ, 2000. – Ад. 236-238.
6. Апсуатцаарағы аптыжәара зтатөу азцаатәи // Агазет «Апсны». – Ақәа, 2000. - № 53 (18.0910). – Декабр 6.
7. Об основных лингвистических особенностях и критериях определения исконно абхазского происхождения фамилий // Региональное кавказоведение и тюркология: традиции и современность. Материалы межвузовской научной конференции. – Карачаевск: КЧГУ, 2001. – Ад. 237-239.
8. Об абхазской патримонии и фамилиях патримониального происхождения // Проблемы региональной ономастики. Материалы 3-й межвузовской научно-

практической конференции. – Майкоп: АГУ, 2002. – Ад. 180-181.

9. Еижәлану Смыраи Сымсымаи рсоциал-культуратә хәера. Аочерккәеи аматериалқәеи. – Маикәаң: ГУРИПП «Адигея», 2002. – 424 д.

10. Социально-культурный портрет однофамильцев Смыр и Сымсым. Очерки и материалы // Алиевские чтения. Научная сессия преподавателей и аспирантов КЧГУ / Материалы научной сессии. – Карачаевск: КЧГУ, 2003. – Ад. 315-317.

Ацарапаа Г.У. Смыр ишәкәы өңц «Еижәлану Смыраи Сымсымаи риашъаратә еилазаара иааркъаेу атоурыхи урт иахъа изықәныко атқарақәеи» агитцент мышқәак рыла.

Хәарас иаҭахузей уи иагуи иабзоуи қалашт. Аха ари ағыза ашәкәы рапхъатәи өышәроуп. Убри азгәатаны, хазы брошиураны акыпхъра қәнаганы исыпхъазоит.

Академик Г.У. Смыр ишәкәы (иброшиура) өңц рхы иадырхәарц рылшоит еижәлану Смыраи Сымсымаи, иапсуа хылтшытроуи (ныха мчык зхылаңшуа, аныха иазку (хұыс қыдаки арахәаазареи ирызкым) амшшара зқәу, абипаратә хызықәа змоу ухәа) иапсуахази егъырт аижәланқәагы, ағсуареи ағсуара асистема иаџанакуа ағсуа жәлақәа ринститути ирызәлемхәу ацарапаа, ус изтаху зегъы.

Римма Смыр-Читашева,
Г.А. Зизария ихъз зху Ағсны атоурыхтә тцаарадырратә еилазаара алахәыла, атоурыхтә тцаарадыррақәа ркандидат.

Еижәлану Смыраи Сымсымаи риашъаратә еилазаара иаазыркъаеу атоурых

Смыраи Сымсымаи анкы-абкы ирхылтцыз аишьцәа роуп. Урт ө-жәлакныры қалара зыхъяз иазку ахәамтақәа есигылоз абипарақәа еимдо иааргойт, акыпхъ иарбоуп.

Иреиңү ҳәа ипхъазоу ахәамтақәа рнуп:

1. Ағсуаа рфольклор Артур Аншба иантамтақәа. / Еңәиршәеит Зураб Җыапуа. – Ақәа, 1992. – Ад. 74-76.
2. Смыр Г.У. Еижәлану Смыраи Сымсымаи рсоциал-культуратә хәера. Аочерккәеи аматериалқәеи. – Маикәаң, 2002. – Ад. 7-18.
3. Смыр Г.У. Сымсымаа рыжәла атоурых иазку // Ажурнал «Алашара». – Ақәа, 2006. - № 4. – Ад. 196-200.

Смыраи Сымсымаи аси амреи ахъырацәоу, бжъ-зыхък зыңдыца ашъха пшза Бахәрыпшъ тәарҭас, тыңс измоу Ашъха-ныха мчы алаңш зхыз Җсхәи Гәмеи ирыцаркуаз ақытақәеи ацуҭақәеи рқны акәын шәышықәсала иахъынхоз.

Уаантәи агаәахъ алыбаара иалагахъан абжъаратәи ашәышықәсакәа раахыс. Агаәа урт (Смыраа) нхартә тыңсгы ирыман Анхәа, Ешыра, Җырзха ухәа ирыцаркуаз ацуҭақәа. Урт нхарталеи қазшыләи еиха ирзааигәаны ирыпхъазон, иахъагы ирыпхъазоит дара реиңш ихъпшымыз, зныха (Ашъха-ныха) еизаку (Ағсны инхо реиңш Җырқәтәыла инхәгъы) Аргәйнаа (ажърацәарагы рыбжъан) рабипарак, Бырзаа (Барзба), Лшәаа, Мқанаа (аибаазарагы рыман), Трыпшәа рабипарак, Харабуаа, Җынцьалаа ухәа.

Абрақагы урт – Абахә Смыраи Ахәы Смыраи (абипарала рапхъатәи рееилкаара (рееодраара) зныпшша хызықәазар қалап) ес-шықәса знык еиқәшәон иахъырзеипшыз тың пшзарак ақны – Анхәеи иахъатәи Афони рыбжъара. Уа ирхылаңшуаз Ашъха-ныха ахъзала агәацәа кны, ахъзгы хәаны (гәацәа мкыкәа уи ахъз ахәара қаломызт) иныхәон.

Аижәлантәқәа зегъы ашәарызареи (Алтрум Смыр Иабшәара, Гәдиса Иахра, Виачеслав Ҳазараң-ипа Смыр Ишәарызарта инадыркны, Смыр Мшышш ихъз зху азага

ахафара назлоу ухәә рѣкны) арахә аазареи ракәын хныѣгагас ирымаз, ирацәафын зеи зкәадыри хиаз, чыдана иаазаз, еыхәтәыла аисра иазкызы аеъюқәен змаз. Урт рыеқәа ирнын

айжәлантәкәа Смыраа зегъы еицырзеиңшыз адамыға – ♂. Ҳнаңыюланы изгәаҳтап иара Смырааи Сымсымаи өжәлакны ианеиөтыңгы (изыхъказ иахъагы ажәлар зыхъзала ашәа рхәо Смыр Уазбақы уи имыхәаз атауд Қаци еыхәтәыла реисараан ирыбжыалаз аиғара, атыхәтәан ауағшыра зхылтцыз ауп) даеа дамығак аптармыйзт, рабаңа, урт рабаңа рыеқәен ркәадыркәен ирныртцоз адамыға акәын ирымаз, аурыс полициагы ирдүруаз.

Смырааи Сымсымаи Ашетәылан өжәлакны иқаз ракәны, мамзаргы исазқәаны рхы рыхъязомыйзт. Урт, Смырааи Сымсымаи, өжәлакны икан Ашетәылан, мамзаргы исазқәан ҳәа алитетатурағ иупыло агәаанагарақәа шықәззырғәт хытхыртак ықазам. Смырааи Сымсымаи ус икоу агәаанагарақәа рхахъгы иаарымгейт. Смырааи Сымсымаи ишаңсуа гәтүлсақәоу атәи ҳәоуп Смырааи Сымсымаи рсоциал-культуратә хаेरа иазку сусумтақәа рѣкны.

Смырааи Сымсымаи ишеижәланыз, ишеишъцәаз еишъцәаны инхеит Сымсымаа ран лныхахә – Лзаа-ныха анрыдышылгы, иахъа Ҧырқәтәыла инхогы.

Анцәа иңшъарала, Смырааи Сымсымаи Ағсны инхо реиңш Ҧырқәтәыла инхогы ахаангы еизымчрак, маңғыларык рыхъямлаңт.

XIX ашәышықәа алагамта инаркны XX ашәышықәа аюбатәи азбжанза Смырааи Сымсымаи хазы-хазы еизалон. Үсқан ауаа раңа реиқәшәарагы қаломыйзт, настры уажәы еиңш урт реиқәшәаракәа рымехак ҭбааны иқамыйзт. Аамта цәгъақәа раан еиқәшәоз абиңарақәа рхатарнакцәа еиха инагақәаз, ихатәрақәаз ракәын, 15-20-фык иреиҳамыйзт. Дара урт (15-20-фык) реиқәшәарагы шәартан, аиҳаракгы Салини Бериеи ахәынтқарратә мчхарақәа зегъы рнапағы ианықаз, даараза имазазар акәын.

1950-тәи ашықәсқәа раан СССР иахагылаз, Бериагы иқәнага дақәзыршәаз, Салин дзакәтәкъаз зхәаз ахәынтқар Н.С. Хрушев ихаан ауп политикатә пасириқәа анықала. Үсқан Смырааи Сымсымаи ۋاپخا реиңдиркылт, ес-шықәа (май мза 2) аиашьаратә еилазаара рзеиңш еизарақәа рымоапгара, акреилатцарапа ирыалагеит.

Акыраамта урт аиашьаратә еиқәшәаракәа (аизарақәа) рахъ ахәса неиуамызт. Урт (ахәсақәа) рнеира, ишырхәо еиңш, ахы зыплаз иреиуюп Зина Игнат-ипхай Фросия Лагәстан-ипхай Смыраа, Сымсым Наташа Кәатә-ипхай, сан Ҳарабуа Сончка (Сониа) Җемыр-ипхай, ҳиашьаратә еилазаара 30 шықәа инарзынаңшуа (А.Б. Смыр имейдаанза) иахагылаз Қыбей Даңа-ипхай Смыр ипшәма چәыс Раиса Кәаста-ипхай Гәйблия ухәа.

Снаңыюланы изгәастоит, хәара атахым иахъатәи ҳаиқәшәаракәа ирылахәу ахаңеи ахәсеи рхырхъазара хараза ишенихәу. Аха иара ус шакәугы, икәйншьатәуп. Ирацәафуп Смырааи Сымсымаи рсоциал-культуратә хаेरа зырпшзо ҳаҳәшьцәеи ҳтацаңеи. Урт аиашьаратә еиқәшәаракәа ирылархәлатәуп, джамлароуп аматуртә ионахаз, ахәштаара иөхәахаз.

Еижәлану Смырааи Сымсымаи Ешыра (Смыр Мас Шаҳан-ипхай икны) реиқәшәараан (24.Х.2006 ш.) иқәнаганы ипхъазахеит изықәнныкәаша қаррак аптарзарц. Убри анағзара хықәкыс иқаңаны иаптоуп ҭақа иаагоу «Еижәлану Смырааи Сымсымаи риашьаратә еилазаара иаазыркъаеу атоурыхи иахъа изықәнныкәо Апқаррақәеи». Урт «Апқаррақәа» еиқәышаҳатны ирыдышылпейт, ишъақәдышырғәеит Смырааи Сымсымаи риашьаратә еилазаара анапхараҭара иазку Афон реилацәажәара (03.11.2006 ш.) аан.

Даеакала иаххәозар, сусумта хәачы шықәырғәен уи ахәаңшраан Виачеслав Алықьса-ипхай, Гарик Нестор-ипхай, Сергей Макар (Мкан)-ипхай Смыраа, Аслан Григорий-ипхай Сымсым ухәа иқарцаз азеиғашьарақәа шазгәасто азы агәрагара қаңаны.

Ус егъырқасцент.

АПҚАРРАҚӘА

Еижәлану Смыраи Сымсымаи риашъаратә
еилазаара иахъа изықәнүкө

I. Еижәлану Смыраи Сымсымаи риашъаратә еилазаара ахықәкы

§ 1

Еижәлану Смыраи Сымсымаи риашъаратә еилазаара – зхы иақәитү, ихъышым, аполитика иадхәалам уаажәларратә хейдкылоуп. Иамоуп ахатә хықәки ахатә уснагзатәкәеи.

§ 2

Аиашъаратә еилазаара ихъықәкы хаданы иапхъазоит еижәлану зегъы апсуара иацанакуа рдыруа, анықәгашья иақәшәо анықәгара ргәи иаҳахны рымғақәтәреи ес-еицагыло ацеира (абиғара) гәапхашәаҳаракыла раазареи.

§ 3

Абри ахықәкы хада инадкыланы, еижәлану Смыраи Сымсымаи риашъаратә еилазаара хәачи дуи ирыднацоит реацәйрхъярц:

- Аңсны аконституция азакәенқәа рхәаа итамзо амфапгара;
- азхараФара мацара құтазаашъаны азхатца, моралла акаҳара;
- ақәыларақәа, архәрақәа, ағыычрақәа, урт ирхыләниауа ауағшырақәа;
- динлеи дунеихәаңшышъалеи аиашъара реилыхра;
- агәацәажәлара;
- Аңсуара (Аңсуа дызлаңсую икультуратә қыдарақәа зегъы зұзакуа) ицанамкуа зегъы.

II. Еижәлану Смыраи Сымсымаи риашъаратә еилазаара ауснагзатәкәа ракәны ипхъазоу

§ 4

Аәар ианқәнагоу атаацәара алалареи ахшараазареи рахъ рхы архара, абжъгарақәа рзығацара.

§ 5

Урт реиңш зеиңшу, рбызшәа збызшәоу, Смыраи Сымсымаи ирывақәыло, инхацәоу ажәлақәа рылахәра рымарехәара, адғылареи аழыраареи рытара.

§ 6

Ахша дзауз атаацәа ахылапшра (агәцаракра) қыдеи еиха ирыцәмачу-ипароума, ихш-хыртәума ухәа рыла аматериалтә цхыраареи рытара.

§ 7

Мгәаңа икоу асаби ишьра алмыршара, уи ағыза итатқәйдиоу мзыжк амазамкәа зхы иақәназыргаз атаца ҭацак лаҳасабала мал лыцәкра назлоу рыла лахырхәра.

§ 8

Аңсны налц икоу ҳашыцәа зхыштытрахъ иаая аழыраареи ахылапшреи рытара, аиашъаратә еилазаара «Апқаррақәа» деилыркаара.

§ 9

Аекономика аштыхра, амалрхара уақетәи ҳпеиңш шакәх зегъы деилыркаара.

§ 10

Иаақакәйршаны икоу аңсабаратә мал еичаҳарала, еихаҳарала азнеира атакы разырхәцра.

§ 11

Аңсуа ихатәи бывшәа аниzymдыр зыбз ҭәаз ацәтәа дешағызыахо, даңсуаны дышзықамло азы ауаажәларратә тәаанагара арцаулара, артбаара, аргәғәара.

§ 12

Есшықәса знык ихәацы-иду гәацәак аанқыланы, ахъзгы хәаны, адунеи ҳанызцаз, иаҳхылапшхәны икоу Аныха мчы иазку ес-таацәара реааикәршәаны аныхәара апшыгара.

§ 13

Ес-фышиқеса знык, сентиабр мза ахпаратән амеша, имфаңысуа аишьаратә еилазаара азеипш еизара ақны абыргцәа рхеилак аиҳабы агәи агәацәеи кны Ағсаны иахылаңшу Аныха мыңқәа рахъ ихы нарханы иныңәарала аишәачара аартра.

§ 14

Еижөлану еизааигәаны рынхара, урт реицхыраара, аиҳаракты арахәаазара ус ақны, Смыраи Сымсымаи ирзейпшү адамыға знырташа аекәеи акәадырқәеи реикәршәара, нхарта ҭыглана ирзейпшны ҭхаяхәык згаша єью-өюәк аахәара (аазара) адғылара.

§ 15

Зыңстазаара иалтыз икә-тасқәа (лықә-лтасқәа) апсуала (чъяхыла) анагзара амарехәара, ихазыркъяз (радиола аңауарақәа, ашәаҳәарақәа, арыжәтә ұбарақәа инахаркъаны рыхера ухәа еиңызкааз) иахырхәра.

III. Аижөлантә еилазаара еиднакыло

§ 16

Аижөлантә еилазаара еиднакылоит Смыр ма Сымсым ҳәа ашәкәы иану зегзы, иара убас ржыи иалтыз-рахәшьапаңа, урт рхылц, рпышлц, ртынхаңа, ижәлазатә агәлаңа ухәа рахътә изтаху.

§ 17

И-Смырым, ма и-Сымсымым, аижөлантә еилазаара ралалара мөапысует Смыраи Сымсымаи риашьаратә еилазаара азеипш еизарақәа руак ақны.

§ 18

Урт аиашьаратә еилазаара азеипш еизара иазмырпшыкәа ҭыдкылара аижөлантәкәа реилазаара анапхгаратә хеилак иазбыргы қалоит.

IV. Аиашьаратә еилазаара еиднакыло ирзинүи ируалпшыоуи

§ 19

Аиашьаратә еилазаара еиднакыло зегзы ақәитүп ажәла аюнуңкатәи ажәла антыңтәи аизықазаашьақәеи аprobлемақәеи рырманшәалара иазку аусқәа рхырылархәра.

§ 20

Ируалпшыоуп аиашьаратә еилазаара ахықәки ауснагзатәкәеи ралыршаразы аөырпшы бзиақәа раарпшра, акрычхара, аидчалара.

V. Аиашьаратә еилазаара нхарта ҭыглана реихша

§ 21

Аиашьаратә еилазаара шықәгылоуп ҭза-ҭзала, нхарта ҭыглана реикәрхъазақәа ирыцаркуа рыла.

§ 22

Ес-фышиқеса урт реикәрхъаза рөыңтөхар алшоит аиашьаратә еилазаара зхала иалтыз, иалтуп ҳәа ирхъазахаз, иалцахаз, инцәаз ухәа атзакәа қалар.

VI. Аиашьаратә еилазаара анапхгаратә хеилак

§ 23

Аиашьаратә еилазаара азеипш еизара мөапысует ес-фышиқеса знык. Уи ҭхазоуп еижөлану Смыраи Сымсымаи иахъа изықәннықәо аңқаррақәа здызкыло, аиңакрақәа, ма ахартәаарақәа алазгало, ирынагзашьоу азы ахәшьара қазцо иреиҳазоу амчра змоу акәни.

§ 24

Аиашьаратә еилазаара абыргцәа рхеилак – шықәырғылоуп 65 ш. еиткамкәа изхыңцауа рыла. Уи аиашьаратә еилазаара азеипш еизарақәа рыбжъараан

ириеихазоу амчра амоуп. Уи ахәаңшүеит зыпшра алымшо азцаара уадаңқәа.

§ 25

Избу усны ипхъазоуп аиашьаратә еилазаара абыргцәа рхеилак иалоу реикәпхъаза инадкыланы аиҳарафык иреицамкәа адгылара зыртаз.

§ 26

Аиашьаратә еилазаара есымшатәи анапхарағаратә хейлак шъақәырғылоуп 65 ш. иреицаны изхыңдуа рыла. Уи анапы ианткоуп есымшатәии абыргцәа рхеилак аилатәара қалаанза зырпшра амуеи азцаарақәа рызбара, рырманшәалара.

VII. Аиашьаратә еилазаара аусушьа ахылаңшра иазку акомиссия

§ 27

Аиашьаратә еилазаара ақны иаптоуп уи аусушьа иацклапшуа, еилзырго, згәаанагара аиашьаратә еилазаара аизарахь инаэго акомиссия.

§ 28

Акомиссия аилазаара иалагалазарц алшоит аиашьаратә еилазаара анапхарағата иазку ахеилакқәа акагы ирылам, «канапшы хыршәуа» рахътә х-фык.

VIII. Аиашьаратә еилазаара қарала реицхыраара

§ 29

Аиашьаратә еилазаара еиднакыло атзақәа зегзы қарала еицхырааует ацәгьеи абзиеи рыреиразы. Шақа-шаша маат еиларцо азы ажела анапхарағаратә хейлакқәа иазпиртәаз инагмырхакәаны ма инацымцақәаны.

§ 30

Ацхыраара чыда қазцарц зтаху апсра иақәшәаз рахъ днеиуеит аиашьаратә еилазаара қарала еиларцо анишәалак.

§ 31

Апаратә еилацара еидыркылоит заа, аиашьаратә еилазаара анапхгара адцала уи хызызхәала иазку ауаа.

§ 32

Еиғыны ипхъазоуп цөгъарак (псрек) арееира иазку апаратә заа еидкыланы иахышәартам ұыпқ ақны ашытацияра.

§ 33

Аиашьаратә еилазаара қарала реицхыраара әеаламырхәра иақәитуп изтаху, «зхала зхы зыреениа».

§ 34

Акреилацара иазку апаратә рымшәар қалоит зықера назам ахацәарғари ахәсеибацәеи рыла ишъақәғылоу атаацәара.

§ 35

Урт (апарашәара злымшо) дара ианыртаху аамтазы апаратә цхыраара роуеит.

§ 36

Аиашьаратә еилазаара анапхгаратә хейлак иапнацоит аөыхәшетәра, апхәысаагара, ахшараазара, Аңсны антың азанаат аиура ухәа рзы қарала ацхыраара рытара иазку апаратеилацара (афонд) чыда.

§ 37

Апаратә фонд чыдахъ апаратә мөапысуеит хдыррала, досу «иқәтә зақароу» ала.

§ 38

Апаратә фондқәа ирызку апараграфқәа рәкны иарбоу реидкылареи рныхреи мөақәыртсоит аиашьаратә еилазаара анапхгаюцәа раңхагылеи уи ивагылағыләи.

IX. Аиашьаратә еилазаара алтреи алцареи

§ 39

Аиашьаратә еилазаара иалоу дақәитуп хатала ма итаацәа наидкыланы аиашьаратә еилазаара алцра.

§ 40

Еиғыны (иқәнаганы) ипхъазоуп аиашьаратә еилазаара алтра згәапхаз ихы зыхиркъо аижелантә еилазаара

анапхаратә хейлакқәа рахъ анагара, урт иақөырцо (иахырхәаая) азхәыцра.

§ 41

Аиашъаратә еилазаара иалтыз ракәны ипхъазоуп аиашъара рхағы иааргаша ғықәссылак рымазамкәа шықәссык («Аңқаррақәа» анкылғылак иааркны) инеиҳаны аиашъаратә еилазаара ауснагзатәқәа ирхамтгылаз, аиашъара рыңғеи рыбзиен зхы (паратала, ма ҳатала) рылазмырхәыз.

§ 42

Аиашъаратә еилазаара зхатәгәапхарала иалтызи уи аусқәа ирхамтыгылази рахътә азәгы дақәитым ажәла ахъз-апша лазыркәуа ахәареи ауреи.

§ 43

Урт (аиашъаратә еилазаара иалтыз) ақәитым иара убас Аңсни аңсуа жәлари ирпүрхагоу идырны амбағара.

§ 44

Ус қаззаз рыңцаара аиашъаратә еилазаара анапхара ахъаңшуюйт, аара зыдхалаз дахъдырхәуеит аегәйнцара инаркны аамтала (3-10 ш.), ма наунагза Аңсны иалцара, мамзаргы иқаицаз маңғаразар, иреиҳазоу ахъырхәра – ижәла ихыхра ухәа рыла.

§ 45

Аиашъаратә еилазаара иалоу рахътә имаңғаҳаз – заншытрап, ма забшытрап ршыя злоу ирыхныңәааз, идырны пхәысс даазгаз, идырны урт иреиуоу дызшызыз, Аңсни аңсуа жәлари идырны изтиз, ағыаур ус ныңғаз – аиашъаратә еилазаара анапхара дахънархәуеит аамтала ма наунагза, Аңсны иалцара инаркны ижәла ихыхра налацаны рыла.

§ 46

Аиашъаратә еилазаара анапхара азто ируалпшоуп аара зыдхаланы ипхъазахаз, иахырхәу рахътә рхы дырқыайрц иаарго атаңығәкәа (аргументқәа) – аныхағы иқәра, ахъынтқарратә органқәеи азбағцәеи иус иақөырцаз зхәо ашәкәөи назлоу ныткааны, уи зылшаша аус зеипшроу, изызку ухәа еиғыланы издыруа рыла ишъақәыргылоу акомиссия

чыдеи еижәлану Смыраи Сымсымаи рыхъзи рыхъымзги ирхылагшыа, амбағы иқәызди анапхаратә гәыпі.

§ 47

Аиашъаратә еилазаара ес-ғышықәсатәи рзеипш еизара ахъаңшуюйт зтып иқәткамкәаны мамзаргы зтып ақәтшаша еимактәні инхаз аус (аусқәа).

§ 48

Уи збул ҳәа ипхъазахоит аизара иалхәыз реиҳарағык иаарту напыштыхрала ирыдыркылаз ақәтшара ишаҳәо ала.

§ 49

Аиашъаратә еилазаара рзеипш еизара ақны Смыраи Сымсымаи рыхъз-рыпша иацызща аихъзарақәа аазырпшыз иранашьахоит еиуеипшым ахамтақәа.

§ 50

Ахамтақәа занашьатәу хызыншәала рыңцаара иахъаңшуюйт аиашъаратә еилазаара анапхаратә хейлак.

§ 51

Аиашъаратә еилазаара анапхаратә хейлак иаднакылоит досу ианаңшахо ахамта закөу.

§ 52

Еижәлану Смыраи Сымсымаи иахъа изықенүікөо Аңқаррақәа хартәаахар қалоит аиашъаратә еилазаара азеипш еизарақәа ркны.

Алкаақәа

Аңсуа жәлақәа рытцааразы иметодологиатеу акритериақәа сышәкәы «Аңсуа жәлақәа ихадароу рчыдарақәа» (Ақәа, 2002 ш.) адақъақәа 25-27 ирнурыла ишъятаркны ауп ишәу «Еижәлану Смыраи Сымсымаириашьаратә еилазаара иаазыркъаेу атоурых». Уақа фапхъа иарбоуп Смыраи Сымсымаи анкы-абкы ишырхылтыз, ишынхо рныхатәрта Бахәрыпшыи азиасқәа Кәыдри Бзыпі, урт злало Амшын Еиқәеи рхәақәа рыеңгизаны, таңғәык рыман ҳәа ишықам урт ихаз-хазу жәлақәоушәа, иапсуаамшәа ухәа реиңш икоу ахтхәақәа.

Аброшиура аобатәи ақәша «Смыраи Сымсымаириашьаратә еилазаара иахъа изықәнныкәо аңқарақәа» иуасхырны иртыуп смонографиатә усумта «Еижәлану Смыраи Сымсымаи рсоциал-культуратә хаера» (Майкәап, 2002 ш.) адақъақәа 395-400 ирну «Смыраи Сымсымаириашьаратә еилазаарақны аңсуа жәлар рахъ ирыйдыркылаз аапхъара» (1994 ш.).

Схағы икан ашәкәою Н.Ч. Ҳашыг ишәкәы «Аңсуара ашъятақәа» (Ақәа, 2002) адақъақәа 642-357 рұны иқацу «Алкаа», аиҳаракты уи ақәша «Ацәгъоурақәеи ацәгъаршрақәеи рыхъыркәеаразы иаптоу ахъирхәратә пқаррақәа» ахәтақәа зегъы. Иазхәцуп «Аижәлантәқәа Ҳашыгаа реизарағы иқарцаз аапхъара» (Аапхъарақәа – Г.С.).

Ҳәарас иаҭахузен, аброшиура аредактор (уаанзагы арецензия қазтахъаз) ишазгәалто еиңш, «уи иагуи иабзоуи қалашт». Аха агәығра сымоуп ари сусумта еилкаахап ҳәа аңсуа жәаңқа «Ақагы иапсам ақагы ықазам, адағығы хәтшырк амоуп» ала.

Г.В. Смыр

Краткая история и Устав однофамильцев

Смыр и Сымсым (Резюме)

В кратком очерке истории однофамильцев Смыр и Сымсым изложены, что Смыр и Сымсым кровнородственные и исконно абхазского происхождения однофамильцы.

Смыр и Сымсым всегда проявляли и продолжают проявлять традиционную воспитанность в духе Апсуара-абхазства. В этом определяющая роль принадлежит институту однофамильцев, ответственное отношение каждого в воспитании подрастающего поколения.

Не случайно говорят в народе: «Смыр и Сымсым – чистые как снег, теплые как солнечные лучи».

Ахқәа

Смыр-Читашева Р.Г. Аредактор лыкнытә	3
Еижәлану Смыраи Сымсымаи риашъаратә еилазаара иаазыркъаेу атоурых.....	6
Смыраи Сымсымаи риашъаратә еилазаара иахъа изықәхыкъо апкарақәа.....	9
Алкаақәа.....	16
Г.В. Смыр. Краткая история и Устав однофамильцев	
Смыр и Сымсым (Резюме).....	17

Смыр Григорий Вахайдович

Краткая история и Устав однофамильцев Смыр и Сымсым. – Сухум: Историческое научное общество Абхазии им. Г.А. Дзидзария, 2007. – 19 с.
(на абхазском языке, общее резюме на русском языке)

Редакторы:

Р.Г. Смыр-Читашева,
кандидат исторических наук

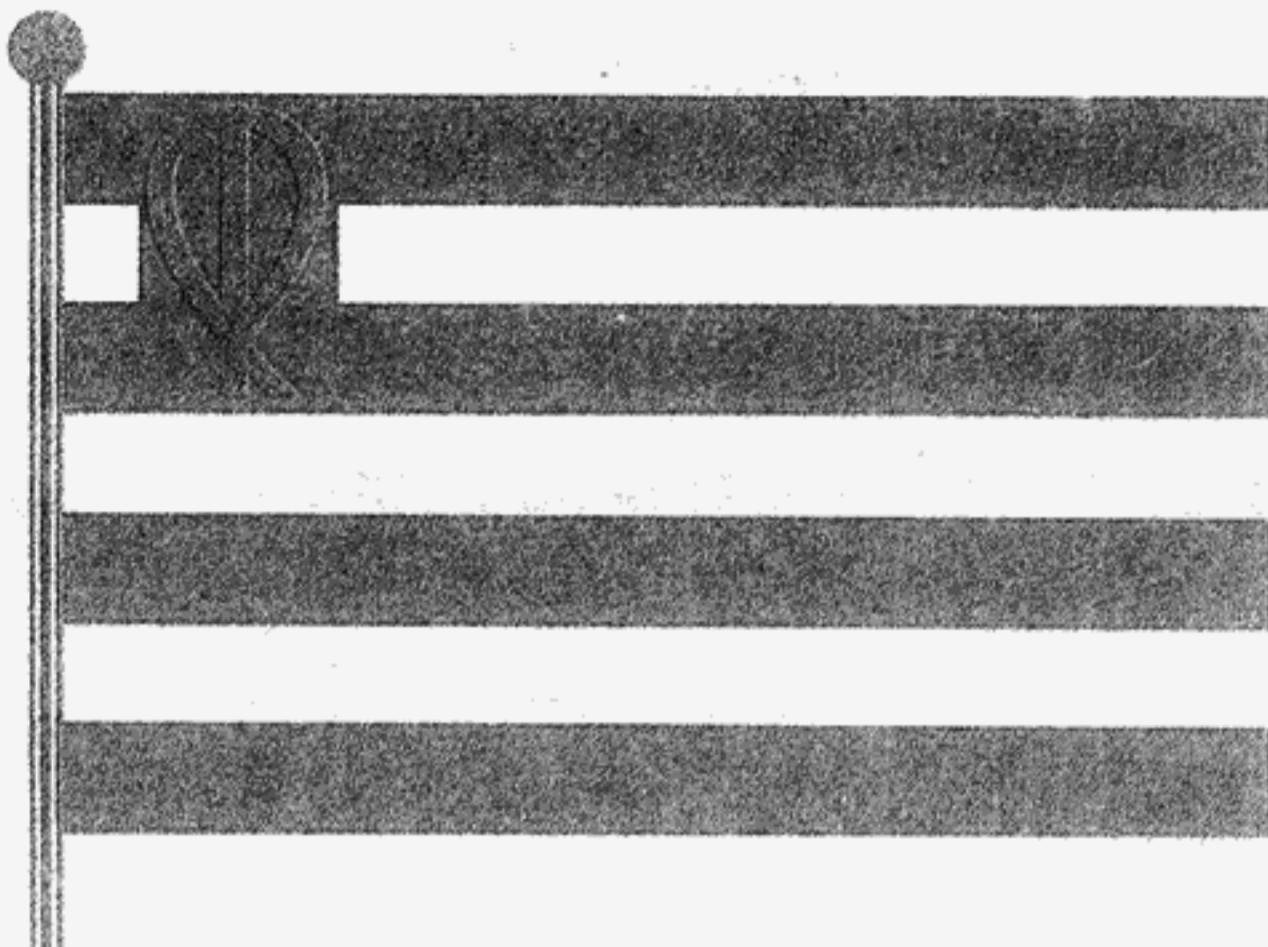
Компьютерный набор и верстка: Р.Ш. Адлейба

Формат 60x80 1/16
Бумага офсетная
Усл.печ.л. 1,3
Тираж 500

Отпечатано в типографии Карабаево-Черкесского
государственного университета имени У. Алиева
3692002, г. Карабаевск, ул. Ленина, 46.

**Ихыхъчагоу абъцаркәа зегы ажәла
ахъз-апша риааниеит.**

**Ажәла ахъз-апша шә-зоак зшыуа
ачығъа иағызыоуп**

Иқазааит Смырааи Сымсымааи рыхъз-рыпша!

Иқазааит рыхъзхәара еихазҳаша есымша!